

Cykl spotkań w ramach projektu 'The Anglo-Polish Cultural Exchange: Virtual Museum and Research Hub'

Pierwsza odsłona tego wydarzenia miała miejsce 24 sierpnia 2022 r. w Sali Malinowej POSK, gdzie odbył się wykład dr Julii Griffin na temat nowego projektu tworzonego we współpracy między POSK-iem, Ogniskiem Polskim oraz Instytutem Polskim w Londynie – *The Anglo-Polish Cultural Exchange: Virtual Museum and Research Hub* (**Polsko-brytyjskie Forum Kultury: Wybitni Polacy w Wielkiej Brytanii w okresie od 1795 do współczesności**).

Projekt, którego dotyczyło to wydarzenie został zainicjowany przez dr Marka Laskiewicza i jest prowadzony przez dr Julię Griffin, która zasłynęła z organizacji pierwszej w Wielkiej Brytanii wystawy o „Młodej Polsce”, w William Morris Gallery w Londynie. Jego celem jest stworzenie platformy, na której w jednym miejscu przedstawiane będą największe osiągnięcia wybitnych Polaków tworzących i żyjących w Wielkiej Brytanii. Słowo klucz to – wymiana – twórcy projektu podkreślają, że kultura, nauka, historia i sztuka polska wpłynęły w znacznym stopniu na rozwój Wielkiej Brytanii. W dużej mierze projekt dotyczy przybliżenia sylwetek osób z obszaru: literatury, sztuk wizualnych i historii. Przykładowo: Teodor Józef Konrad Korzeniowski, czyli Joseph Conrad, który zainicjował nowy kanon w literaturze brytyjskiej, polscy matematycy, którzy złamali szyfr „Enigmy”, czy Krystyna Skarbek – pracująca w czasie II wojny światowej dla brytyjskiego wywiadu. Założenia projektu oraz sylwetki głównych „bohaterów” projektu przybliżyła dr Julia Griffin. Otworzył i zamknął wydarzenie dr Marek Laskiewicz.

Uczestnikami wydarzenia w POSK były osoby w średnim wieku, polscy migranci, rozmawiający po polsku, głównie kobiety, przeważnie reprezentanci polskich instytucji w Londynie np.: Monika Williams (POSK), dr Julia Griffin, Iwona Golinska (Polish Sue), Maria Byczynski (British Poles), Sylwia Kosiec (POSK), Elwira Olbrich (POSK), czy dr Marek Laskiewicz (POSK). Językiem spotkania był język polski co mocno ograniczało krąg zainteresowanych tylko do Polonii (osób mówiących po polsku).

Obszary i obiekty kultury w ramach wydarzenia skupione były wokół tradycji i oparte na literaturze, sztukach wizualnych i historii: przybliżyły postaci oraz ich życie i/lub twórczość, promowane były treści ogólnonarodowe z kanonu polskiej kultury i historii.

Działania promocyjne w przestrzeni publicznej (np. plakaty, ulotki) nie były prowadzone, informacje o wydarzeniu pojawiły się tylko w internecie, na stronach www oraz na FB współpracujących instytucji (POSK, Ognisko

28. Uczestnicy i organizatorzy wydarzenia (POSK 24.09.2022)

Fot. Aldona Guzik

Polskie, Instytut Polski w Londynie). W trakcie spotkania nie byli obecni przedstawiciele mediów, nawet tych, które objęły projekt swoim patronatem.

Kolejne spotkanie w ramach projektu pn. *The Anglo-Polish Cultural Exchange: Virtual Museum and Research Hub* odbyło się 25.08.2022 r. Było to analogiczne wydarzenie jak to zorganizowane w POSK, jednak prowadzone wyłącznie w języku angielskim. Gospodarzem wydarzenia był Klub Ognisko Polskie⁷ w Londynie. Klub ten mieści się w czteropiętrowej, typowej dla Londynu wiktoriańskiej kamienicy z przedsionkiem i kolumnami przy 55 Princes Gate, w gmachu Towarzystwa Pomocy Polakom. Jest to lokalizacja prestiżowa, przestrzeń mocno nasycona instytucjami kultury, sztuki oraz nauki. Tuż nieopodal znajdują się ważne angielskie instytucje jak Museum of Science, V&A Museum, Royal Albert Hall oraz londyńskie uczelnie (Imperial College London, Royal College of Art, Royal College of Music). W budynku znajduje się zarówno klub jak i restauracja serwująca polską kuchnię. Restauracja jest dość chętnie odwiedzana (czasem obowiązuje rezerwacja miejsc, np. w piątek wieczór), przez Polonię jak i mieszkańców Londynu spoza środowiska o polskich korzeniach. Budynek nie wyróżnia się na tle sąsiadujących, a raczej elegancko wpisuje się w okoliczną zabudowę. Bardzo delikatnie zaznaczone są polskie symbole, w zasadzie ograniczone do mosiężnej tablicy informacyjnej, słabo widocznej z ulicy. To jedyna informacja o siedzibie polskiej instytucji. Nie jest to dzielnicą zamieszkiwana obecnie przez Polonię, choć w czasach po II wojnie

---

⁷ **Ognisko Polskie** (Polish Hearth Club) – polski klub z restauracją, salą teatralną i wystawową w Londynie. W dniu 16 lipca 1940 otwarcia klubu dokonał książę Kentu, brat króla Jerzego V. Towarzyszyli mu przedstawiciele polskiego rządu: prezydent Władysław Raczkiewicz i premier gen. Władysław Sikorski, a ze strony brytyjskiej minister spraw zagranicznych w rządzie Chamberlaina – lord Halifax. Na uroczystość przybył także ambasador Wielkiej Brytanii w Polsce Howard Kennard oraz ambasador Rzeczypospolitej Polskiej Edward Bernard Raczyński. Był także lord Lloyd, dyrektor British Council. Broszura upamiętniająca jubileusz 25-lecia istnienia Ogniska zawiera opis klubu, który wiele mówi o charakterze tego miejsca: *W czteropiętrowej, typowej dla Londynu wiktoriańskiej kamienicy z przedsionkiem i kolumnami przy 55, Princes Gate, w gmachu Towarzystwa Pomocy Polakom, mieści się „Ognisko Polskie”, instytucja o charakterze polskiego klubu towarzyskiego w Metropoli. Dom ten różni się od przyległych kamienic – sporych rozmiarów tablicą odlaną w brązie dla upamiętnienia tragedii węgierskiego powstania w roku 1956. Tablica ta umieszczona została staraniem uchodźców węgierskich na frontowej ścianie „Ogniska Polskiego” i przedstawia scenę Węgrów maszerujących na sowieckie czołgi. Płaskorzeźbę projektował F. Kovacs. Jest ona wyrazem patriotyzmu i głębokiego umiłowania wolności przez naród węgierski.* Klub stanowił centrum życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego emigracji niepodległościowej. Gen. Władysław Anders posiadał tu swój własny stół w restauracji. Nie brakowało tu ludzi literatury i sztuki. „Ognisko” odwiedzał sławny muzyk Artur Rubinstein, a także znany malarz Feliks Topolski i wielu innych. Obecnie w restauracji i barze na parterze znajdują się portrety wybitnych Polaków pędzla Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton. Na pierwszym piętrze w holu obok dawnej sali teatralnej umieszczono tablice upamiętniające wybitnych Polaków: Feliksa Konarskiego (Ref-Rena), autora słów do „Czerwonych maków na Monte Cassino”, Leopolda Kielanowskiego, prezesa ZASP-u i dyrektora teatru, oraz Mariana Hemara, https://pl.wikipedia.org/wiki/Ognisko_Polskie_w_Londynie (data dostępu 22.05.2023)..

światowej przyciągająca emigrantów (głównie zamożnych z różnych części Europy, w tym i Polaków). Obecnie to dzielnica ekskluzywna, siedziba znanych instytucji, często odwiedzana przez turystów.

A new initiative delivered by POSK in partnership with the Polish Hearth and the Polish Cultural Institute

 POSK Polish Centre

 OGNISKO POLSKIE
POLISH HEARTH

 POLISH CULTURAL
INSTITUTE
LONDON

YOU ARE CORDIALLY INVITED TO A
LECTURE
by Julia Griffin
Co-curator of the Young Poland
exhibition at the William Morris Gallery

**"200 Years of the Anglo-
Polish Cultural Exchange:
Outstanding Poles in
Great Britain from
1795 up till now"**

This is a preview of the new project
Anglo - Polish Cultural Exchange:
Virtual Museum and Research Hub

25.08.
open from
start 18:00
18:30

FREE - PLEASE BOOK ON
museum@posk.org

CONDUCTED IN ENGLISH
AT OGNISKO POLSKIE
55 PRINCES GATE, SOUTH KENSINGTON
LONDON SW7 2PN

 OGNISKO POLSKIE
POLISH HEARTH

Q&A

Ania Mochlińska-Rakowicz (Ognisko Vice- Chairman), Julia Griffin
(Anglo-Polish Cultural Exchange Project Curator), Dr Marek Laskiewicz
(POSK Chairman) and Elvira Olbrich (POSK Arts Director)

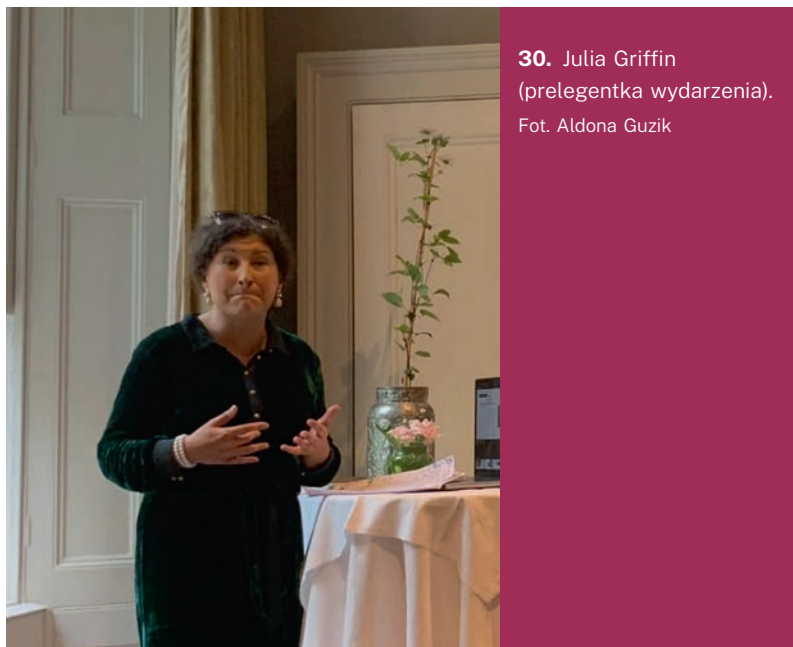

29. Plakat informujący o wydarzeniu (wykład Julii Griffin w POSK)

Źródło: materiały własne organizatorów

Także i tym razem uczestnikami wydarzenia były osoby w średnim i starszym wieku, Polacy emigranci i ich potomkowie przedstawiciele polskich instytucji w Londynie m.in.: POSK, Instytutu Polskiego w Londynie czy

Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego. Spotkanie i rozmowy były prowadzone w języku angielskim, a więc z założenia skierowane nie tylko do polonijnej (polskojęzycznej) publiczności, również z uwagi na motyw przewodni projektu. Jednak uczestnikami była głównie Polonia.

Obszary i obiekty kultury w ramach wydarzenia: podobnie, jak poprzedniego dnia, to literatura, sztuki wizualne, historia: głównie postaci i ich życie oraz twórczość.

Kolejny raz zabrakło promocji w przestrzeni miejskiej/publicznej – brakowało nawet jakiegoś plakatu, czy roll upu przed wejściem do Klubu. Informacje o spotkaniu pojawiły się jedynie w internecie na stronach www oraz na FB współpracujących przy projekcie instytucji (POSK, Ognisko Polskie, Instytut Polski w Londynie). Niestety, na spotkaniu nie były obecne media. Co warto odnotowania tego samego dnia, tj. 25.08.2022 r. w “The Guardian” pojawił się artykuł o Krystynie Skarbek pt. “Agent behind James Bond spy Vesper Lynd given new role in UK-Poland relations”⁸ autorstwa Vanessa Thorpe wpisujący się w zamysł prezentowanego projektu. Szkoda zatem, że organizatorzy nie zaprosili autorki lub reprezentanta choćby tego medium.

---

⁸ https://www.theguardian.com/world/2022/sep/25/agent-behind-james-bond-spy-vesper-lynd-given-new-role-in-uk-poland-relations?fbclid=IwAR2JPQmgyhaNqB-aVNkKwZDpY6MWiJJsnm_Pe3kybMm-tLdhoHXJt6_op0(data dostępu: 30.09.2022).

Trzeci termin wydarzenia miał miejsce w dniach: 19–21.10.2022 r. W ramach tej odsłony odbyło się kilka imprez. Pierwsze miało miejsce 19 października 2022 r., a ostatnie 21 października 2022 r. Wydarzenie zostało nazwane festiwalem, co podkreśla jego uroczystą i doniosłą rolę w przestrzeni stosunków polsko-brytyjskich. Warto odnotować, że wystawa sztuki „Teatr Snów”: Andrzej Klimowski i Danusia Schejbal. Anglo/Polish Cultural Exchange” towarzysząca festiwalowi, trwała do 18 listopada 2022 r.

31. Plakat promujący wystawę plastyczną prac Andrzeja Klimowskiego i Danusia Schejbal

Źródło: materiały własne organizatorów

Uroczyste otwarcie poprzedzone było wykładem na temat jednej z polskich, mało znanych, ale ważnych postaci historycznych – bohaterki czasów II wojny światowej Krystyny Skarbek. Postać Skarbek stała się jednym z kluczowych motywów przekazu na tworzonej platformie internetowej. Jej losy miały udokumentować związki Polski z Anglią. Wykład rozpoczął się o godz. 17:00 (jeszcze przed inauguracją projektu). Tytuł „The Making of the Granville-Skarbek Anglo-Polish Cultural Exchange: Virtual Museum and Research Hub” kuratorka projektu Julia Griffin przedstawiła koncepcję platformy internetowej.

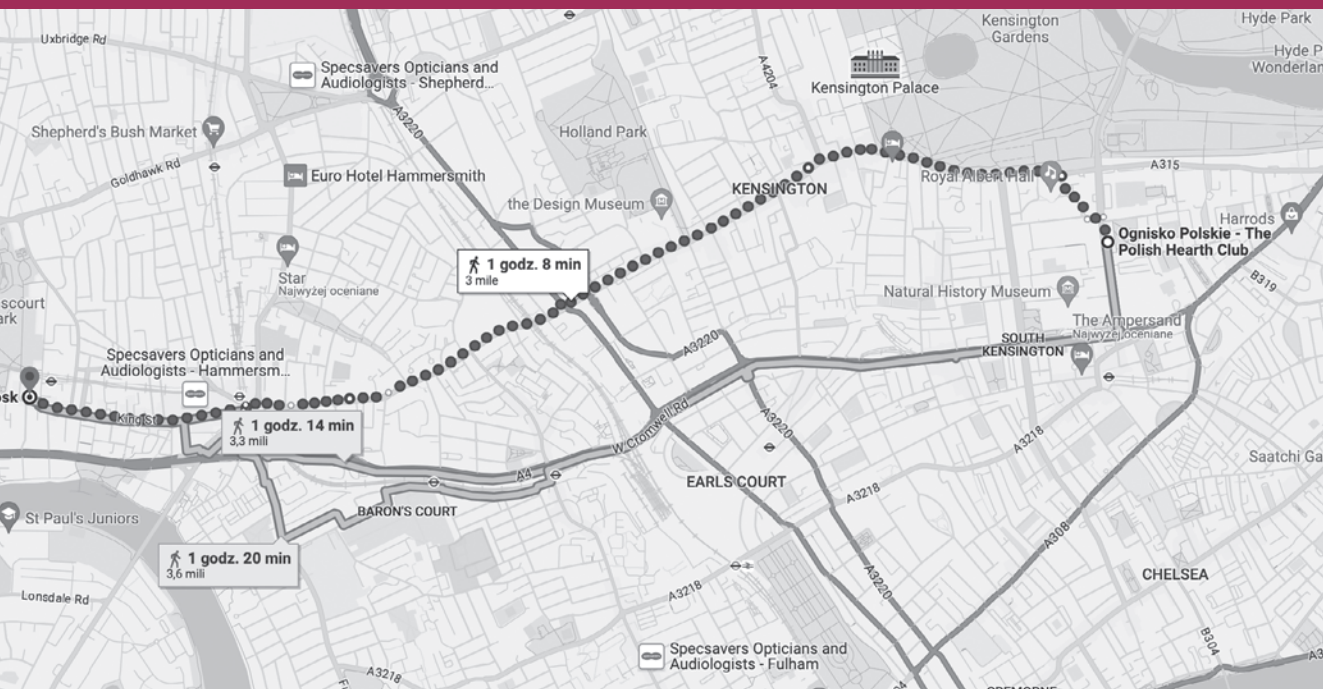
Impreza inauguracyjna oraz wykład: “The Making of the Granville-Skarbek Anglo-Polish Cultural Exchange: Virtual Museum and Research Hub” prowadzona była na miejscu spotkania w hallu głównym (powitanie) oraz Sali Malinowej (wykład) w POSK.

33. Hala POSK w trakcie inauguracji
 Fot. Paulina Rojek-Adamek

Kolejna obserwacja prowadzona była w budynku polskiego klubu Ognisko Polskie, oddalonego od POSK o ok. 5 km. Obydwa miejsca spotkań znajdują się w centralnych dzielnicach Londynu.

34. Mapa Londynu z lokalizacją POSK-u oraz Ogniska Polskiego
 Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem platformy Google Map

35. Ognisko Polskie
(lokalizacja oraz wnętrze)
Fot. Paulina Rojek-Adamek

20.10.2022 r. o godz. 18:00 odbyło się uroczyste otwarcie festiwalu. Spotkanie ograniczone było tylko do zaproszonych gości. Poprzedzone zostało wykładem na temat jednej z polskich, mało znanych, ale ważnych postaci historycznych – bohaterki czasów II wojny światowej Krystyny Skarbek. Postać Skarbek stała się jednym z kluczowych motywów przekazu na tworzonej platformie internetowej. Losy Skarbek miały udokumentować związki Polski z Anglią. Wykład rozpoczął się o godz. 17:00 (jeszcze przed inauguracją projektu). Tytuł „The Making of the Granville-Skarbek Anglo-Polish Cultural Exchange: Virtual Museum and Research Hub” kuratorka projektu Julia Griffin przedstawiła kuratorską koncepcję platformy internetowej. W spotkaniu uczestniczyli kurator – dr Julia Griffin, dr Marek Laskiewiczem (Prezes POSK), Elvira Olbrich (Dyrektor Artystyczny POSK), dr Marta de Zuniga (Dyrektor Instytutu Polskiego w Londynie) i Ania Mochlińska-Rakowicz (Wiceprzewodniczącą Ogniska Polskiego). Wydarzenie prowadzone było w języku angielskim.

36. Spotkanie w Ognisku Polskim. Na slajdzie portret Krystyny Skarbek autorstwa Anieli Pawlikowskie oraz prelegenci

Fot. Paulina Rojek-Adamek

37. Plakat promujący wydarzenie w Ognisku Polskim

Źródło: materiały własne organizatorów dostępne na stronie: <https://www.britishpoles.uk/secret-agents-and-secret-codes-the-polish-factor-in-wwii/> (dostęp 28 października 2023).

Kolejne wydarzenia odbyły się 21 października w godz. 19:00 do 21:30. W Ognisku Polskim odbyło się spotkanie: „Tajni agenci i tajne kody: polski wkład do brytyjskiego wysiłku wojennego” przybliżające ulubioną tajną agentkę Churchilla, Krystynę Skarbek, czyli Christine Granville, oraz okoliczności złamania kodu Enigmy. Z udziałem biografki Krystyny Skarbek, Clare Mulley; rzeźbiarza popiersia Skarbek Iana Woltera; ekspertów od łamania kodów, dr Tim Flack, Hal Evans i Alex Maund, przeprowadzających praktyczne pokazy maszyn cyfrowych i bombowych. W trakcie spotkania miała miejsce premiera dwóch filmów krótkometrażowych o wkładzie Polaków w złamanie szyfru Enigmy wyprodukowanych przez Instytut Kultury Polskiej w Londynie; oraz spostrzeżenia Anny Pawlikowskiej na temat portretu Skarbek autorstwa jej teściowej Anieli Pawlikowskiej. Wydarzenie również było prowadzone w języku angielskim.

Wydarzenia składające się na Festiwal Polsko-Angielskiej Wymiany Kulturalnej obejmowały również wystąpienie prawnuczki legendarnego powieściopisarza Henryka Sienkiewicza – Anny Pawlikowskiej oraz prof. Andrzeja Klimowskiego i Danusi Schejbal.

Wydarzenie z 20.10. 2022 r. dotyczyło różnych obszarów kultury: literatury, sztuk wizualnych, a także nauki (ważnym elementem było podkreślenie wagi pracy polskich matematyków).

Spotkanie miało charakter otwarty, uczestniczyło w nim ok. 20–25 osób. Były to głównie osoby reprezentujące Polonię. W imprezie udział wzięli przede wszystkim sympatycy POSK-u oraz osoby bezpośrednio zaangażowane w projekt. Byli to Polacy mieszkających od lat w Wielkiej Brytanii – głównie w Londynie. Uczestnicy to przede wszystkim osoby w średnim wieku senioralnym (ok. 55+). Wydarzenie miało charakter otwarty. Prowadzone było w języku polskim i angielskim.

Punktem kulminacyjnym festiwalu był wykład połączony z wydarzeniem, który odbył się 21.10.2022 r. w godz. 19:00 – 21:30. W spotkaniu w Ognisku Polskim („Tajni agenci i tajne kody ...”) uczestniczyła biografka Krystyny Skarbek – Clare Mulley; rzeźbiarz popiersia K. Skarbek – Ian Wolter; eksperci od łamania kodów; dr Tim Flack, Hal Evans i Alex Maund, przeprowadzających praktyczne pokazy maszyn cyklometrowych i bombowych; Anna Pawlikowska (synowa Anieli Pawlikowskiej, autorki portretu K. Skarbek).

Spotkanie prowadziła w-ce dyrektor Ogniska Polskiego Anna Mochlińska-Rakowicz oraz Marek Mrozek – Wiceprezes, Instytutu Polskiego i Muzeum im. Sikorskiego w Londynie.

Spotkanie miało charakter podniosły, uczestniczyło w nim ok. 100 osób. Były to głównie osoby reprezentujące „starą” Polonię oraz ich rodziny, posługujące się biegle językiem angielskim. Uczestnicy to przede wszystkim osoby w starszym wieku (ok. 65+) oraz młodzi członkowie rodzin. Wydarzenie miało wprawdzie charakter otwarty, ale można w nim było uczestniczyć tylko po zakupieniu biletu (koszt – 10 funtów). Widać, że uczestnicy bardzo starannie przygotowali się do przyjścia na spotkanie o czym świadczył m.in. strój – niezwykle elegancki (kobiety miały starannie ułożone fryzury, perłowe naszyjniki etc.). Dało się również zauważyć dość dużą wiedzę uczestników, znajomość omawianych tematów, co zresztą znalazło potwierdzenie w dyskusji po wykładzie. Publiczność żywo reagowała na wszystkie prezentowane historie i wykłady, zadawano pytania, komentowano, dyskusja miała bardzo merytoryczny charakter. Można było odczuć, że uczestnicy dobrze się znają i nie pierwszy raz spotykają w takim gronie.

Obszar kultury, którego dotyczyło wydarzenie to sztuki wizualne, literatura, film. Podczas spotkania prezentowana była także w dużym stopniu historia II wojny światowej ukazana przez pryzmat osiągnięć polskich matematyków pracujących przy rozpracowaniu szyfru Enigma. Podkreślano wielokrotnie współpracę Polaków i Anglików, która zachodziła niezależnie od ustaleń rządowych. Jak zaznaczano w trakcie spotkania, była to relacja oparta na chęci wzajemnej pomocy i wymiany wiedzy środowiska naukowego. Dodatkowym wątkiem historycznym była bardzo szczegółowo opisywana biografia Krystyny Skarbek oraz jej wpływ na literaturę popularną (pierwowzór kobiecej postaci w serii książek o Jamesie Bondzie). Wszystkie obserwowane wydarzenia odbywały się w języku angielskim, co zapewne miało wzbudzić zainteresowanie tym tematem Brytyjczyków.

Działania promocyjne były przeprowadzone w sposób planowany i prześlany: widoczne przede wszystkim w mediach społecznościowych (FB), na stronach instytucji zaangażowanych w projekt, ale także w prasie polskiej i brytyjskiej. Informacje o Festiwalu z dokładnym harmonogramem zostały też upublicznione w serwisach internetowych oraz w okolicach budynków POSK-u oraz Ogniska Polskiego (plakaty informujące). Dodatkowo, co ważne dla promocji poza kręgiem sympatyków polskich instytucji, szczegółowe dane o wydarzeniu oraz historii postaci będących motywem przewodnim dla pierwszych działań w ramach platformy były publikowane w prasie brytyjskiej – „The Guardian” oraz prezentowane na antenie radia – Radio Polskie English Section⁹.

Na plakatach informacyjnych widoczne były logotypy wszystkich instytucji współtworzących wydarzenie. Zaraz po festiwalu podjęto próbę zweryfikowania materiałów promocyjnych, które ukazały się już jako komentarz do zrealizowanego wydarzenia. Wiele informacji pojawiło się na stronach FB (POSK-u, Instytutu Polskiego w Londynie, Ogniska Polskiego), głównie były to relacje z przebiegu, ale co warte odnotowania, ukazał się także artykuł nt. tego projektu na łamach „The Times”¹⁰. Z relacji organizatorów wiadomo, że był to pierwszy raz w historii (przynajmniej ostatnich lat), gdy w „The Times” opublikowano artykuł poświęcony promocji kultury polskiej.

---

9 *The Guardian*: <https://amp.theguardian.com/world/2022/sep/25/agent-behind-james-bond-spy-vesper-lynd-given-new-role-in-uk-poland-relations> (data dostępu: 25.06.2023)
Radio Polskie, English Section, zamieściło dwa wywiady o projekcie: <https://www.polskieradio.pl/395/7789/Artykul/3050857,The-GranvilleSkarbek-AngloPolish-Cultural-Exchange> (data dostępu: 26.06.2023), <https://www.polskieradio.pl/395/7791/Artykul/3052825,FOCUSThe-GranvilleSkarbek-Cultural-Exchange> (data dostępu: 26.06.2023)

10 <https://www.thetimes.co.uk/article/prince-philips-secret-letters-to-painter-reveal-love-of-modern-art-67jz5t9r> (data dostępu: 25.06.2023)

Opisane wydarzenie jest jednym z lepszych, wręcz wzorcowych przykładów promowania polskiej kultury za granicą. Począwszy od współpracy między wiodącymi podmiotami odpowiedzialnymi za takie działania w Wielkiej Brytanii: Instytut Polski w Londynie, POSK, Ognisko Polskie. Ponadto – jak wynika z obserwacji i rozmów z organizatorami – do jego realizacji stworzono sprawny zespół złożony nie tylko z przedstawicieli tych instytucji, ale także z ekspertów, którzy reprezentowali obszary kultury, których dotyczył projekt. Co warto podkreślić, działania były oparte na doświadczeniach osób odpowiedzialnych za sukces wystawy „Young Poland: An Arts & Crafts Movement 1890–1918”. Jak stwierdziła kuratorka tej wystawy Julia Griffin: „(...) bardzo nam zależało, by zaprezentować Młodą Polskę z nowej perspektywy, oczami brytyjskimi, w kontekście sztuki europejskiej i w związku z tym stworzyliśmy zespół kuratorski uzupełniających się specjalizacji badawczych” polegał na podjęciu tematów interesujących Brytyjczyków, a także na fachowości zespołu. Stąd m.in. jej obecność w składzie zespołu projektu i myśl przewodnia, która dotyczyła kwestii łączących oba narody, a jednocześnie mogących zainteresować Brytyjczyków, w tym postaci: Krystyny Skarbek, Josepha Conrada, czy polskich matematyków, którzy pomogli złamać szyfr “Enigmy”. Postać Skarbek jest w naszej ocenie bardzo dobrym przykładem wychodzenia poza utarty schemat opierania promocji na historii Polski w bardzo tradycyjny sposób. Tutaj lejtmotywyw stała się wprawdzie postać historyczna, ale której nadano w narracji wątek wręcz sensacyjny: nawiązania do agenta 007, podkreślanie w jej życiorysie okresu pracy na rzecz Wielkiej Brytanii. Promocja zatem dotyczyła tej części historii Polski i Wielkiej Brytanii, która jest wspólna i może być interesująca dla obu narodów. Propozycja promowania kultury polskiej za granicą poprzez odejście od patosu i tradycyjnie rozumianego patriotyzmu, przeniesienie ciężaru przekazu na współczesność i elementy interesujące inne narodowości, a nie tylko Polaków, może być dobrym kierunkiem myślenia o nowych modelach promocji.

Dodatkowo należy podkreślić rozmach tych działań. Nie było to wydarzenie jednorazowe, a cykl spotkań i wydarzeń, które przez organizatorów zostały nazwane Festiwalem. Były one skierowane zarówno do Polaków, jak i Brytyjczyków, gdyż wydarzenia były prowadzone zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Choć tutaj – niestety – obserwatorzy wskazali, że ich uczestnikami była głównie Polonia. Należy także podkreślić szeroko zakrojoną kampanię promocyjną wokół tego projektu i wydarzenia. Wprawdzie opartą głównie na internecie, ale wreszcie wychodzącą także do mediów zagranicznych: artykuły w The Times zarówno o Krystynie Skarbek, jak i relacjonujące wydarzenie. Ocena skuteczności działań promocyjnych tego

portalu pokazała, że odbiorcami mogą być i – jak potwierdzają autorzy – są heterogeniczne społeczności zamieszkujące Wielką Brytanię, w tym również takie, które w żaden sposób nie są związane z Polską. Przykład tego projektu dowodzi, że poza dobrze przemyślanym pomysłem, ważne jest zaangażowanie i współpraca z profesjonalistami poszczególnych dziedzin. Jak podkreśla Julia Griffin, lokalne firmy (np. PR-owe jak Folk Communications), znawcy i eksperci branżowi (np. kuratorzy, historycy sztuki) najlepiej rozumieją kontekst, w jakim zaistnieć ma narracja o kulturze kraju, który jest przedmiotem promocji.